

intentione loquentis ponatur ex parte praedicati, siquidem eundem prorsus sensum fundit ac forma consueta. — 2° *Istud est corpus meum*, ex una parte videtur invalidum, quia pronomen *istud* non designat rem praesentem loquenti; ex altera parte videtur validum, quia idem pronomen saepe pro *hoc* ab optimis scriptoribus adhibetur. (Ball. P. n. 74)

VII. Juvabit prae oculis habere quae dilucide Rubricae Miss. (de def. V) praescribuntur: " Si celebrans *non recordetur* se dixisse ea quae in consecratione communiter dicuntur, non debet propterea turbari. Si tamen *certo ei constet* se omisisse aliquid eorum quae sunt de necessitate sacramenti..., resumat ipsam formam et cetera prosequatur per ordinem. Si vero *valde probabiliter dubitat* se aliquid essentialia omisisse, iteret formam, saltem sub tacita condicione. Si autem non sunt de necessitate sacramenti, non resumat, sed procedat ulterius. „ Ut tamen liceat, saltem ad animi pacem, iterare formam eucharisticam, videtur sufficere dubium non prorsus inane. (D'Annib. III. n. 268)

§. 4. QUAMDIU CHRISTUS MANEAT IN EUCHARISTIA.

178. I. Christus totus manet praesens sub singulis cujusque speciei partibus, separatione facta. (Trid. Sess. 13. can. 3) Quare omnes particulae etiam minimae, quae percipiuntur, tractandae sunt ut consecratae.

Insuper communis sententia Theol. (Lugo, de Euch. disp. 4. n. 108 seqq.) tenet Christum manere praesentem in particula etiam tenuissima: quia quaelibet manet sensibilis, saltem sub condicione quod cum aliis jungatur, et servat eandem naturam panis vel vini. Id tamen ad meram theoriam pertinet et ab opinione philosophica de corporum divisibilitate in infinitum pendet. Quare nihil certi de hac re dici posse fatetur Laymann. (l. 5. tr. 4. c. 2. n. 11)

II. Permixtio vini consecrati cum alio liquore quocumque, juxta S. Th. (3. q. 77. a. 8), tollit praesentiam Christi si quantitas permixta perlingit ad totum vinum consecratum; si vero admiscetur quantitas tam parva ut non possit diffundi per totum, sed usque ad aliquam partem specierum, desinet esse sanguis Christi sub illa parte vini consecrati, remanebit tamen sub alia. Juxta alios, ut Lugo (disp. 10. n. 41), admixto alio vino, non deperditur consecratio, nisi tanta sit vini admixti diversitas ut sufficiat ad destruendam substantiam vini consecrati. Sed omnino dubium videtur sola mixtione cum alio vino substantialiter corrumpi

vinum consecratum, quamvis utrumque ab invicem discerni jam non possit. Nulla ergo solutio certa dari potest. Ceterum etiam haec quaestio fere ad solam theoriam spectat.

179. III. Christus desinit esse sub speciebus cum ad eum gradum corruptionis perveniunt ut non sint aptae continere substantia panis nec vini: tunc enim per miraculum Christo succedit ea substantia quae, in iisdem adjunctis, panis et vino corruptis succederet. Non desinit vero Christus esse sub speciebus, nisi in iis casibus in quibus desineret substantia panis et vini cujus loco subrogatus est; ac proinde manet praesens, etiamsi sacrae species comedantur a bruto, in locum sordidum projiciantur, etc. (Lugo, l. c. n. 36) Quare damnatae sunt a Gregorio XI (anno 1371) tres propositiones quibus Joannes de Latone asserebat redire substantiam panis si hostia consecrata projiciatur in locum turpem, a mure corrodatur vel communicantis dentibus teratur. (Denz. n. 471 seqq.) Reliquae autem substantiae tum physice, tum chemice haud secus agunt in species consecratas ac si in panem et vinum verum agerent.

IV. Nulla regula generali determinari potest quanto tempore Christus maneat praesens in homine qui S. Communionem accepit. Etenim, si audimus medicos qui hoc argumentum non a priori (quod in quaestione facti absonum est) (1), sed experimentis investigare conati sunt, maxima varietas datur in tempore necessario cibis ope succi gastrici dissolvendis, non tantum prout stomachus sanus vel infirmus est, sed etiam pro variis condicionibus ejusdem stomachi seu vacui seu aliis cibis pleni, etc.

Illud tamen satis constat non tam brevi tempore quam multi vulgo opinantur sacras species, et imprimis speciem panis (de qua facilius quam de specie vini indagari potest), in stomacho corrumpi. Ita a veritate prorsus alienum videtur quod quidam recentiores asserunt (von Olfers, op. cit. p. 43), speciem panis semper in ore communicantis corrumpi, eo quod praecipua ejus pars, nempe amyllum, ope salivae in saccharum convertatur, species autem deglutiri nequeat antequam fuerit prorsus saturata saliva. Hoc verum esse posset tantum si quis diu s. Hostiam in ore servans saepius salivam renovaret et species variis motibus dissolvere conaretur. Neque exiguitas panis azymi in ecclesia latina usitati celerem illius assimilationem probat. Nam qui hoc argumentum scientificè explorarunt, testantur saepe res valde exiguas plu-

(1) Veteres DD. (Lugo, disp. 10. n. 54) in errorem ducti sunt a medicis coaetaneis, qui quaestionem hanc solvebant nixi principio gratis conficto: stomachum singulis horis concoquere duas cibi uncias. Eorum igitur sententia hic prorsus posthabenda est.

ribus post horis integras reperiri si e stomacho extrahantur. Insuper minima cibi quantitas (eorum sententia) inepta est ut stomachi laborem succi gastrici secretionem excitet : unde mirum non foret saepe in stomacho etiam sano manere ss. species absque immutatione, donec ampliore refectione stomachus ad concoquendum excitetur. Quanto autem tempore manere possint ss. species integrae in stomacho aegrotantium, defini nequit : siquidem ab huiusmodi hominibus interdum post totum diem particulae cibi specie tenus immutatae rejiciuntur vel stomachi lotione extrahuntur. Incertitudinem augent disputationes philosophorum et chemistarum de substantialibus corporum immutationibus : unde fit ut vix determinari possit quatenus mutatio in elementis panem vinumve componentibus substantiam eorundem pessumdet. (1)

Practice, si infirmus ss. species evomuerit vel si timeatur ne in alimentis e stomacho eductis eadem adhuc reperiantur, servanda est regula Missalis (de defect. X) : “ *Si species integrae appareant, reverenter sumantur, nisi nausea fiat : tunc enim species consecratae caute separantur et in aliquo loco sacro reponantur, donec corrumpantur et postea in sacrarium projiciantur. Quodsi species non appareant, comburatur vomitus et cineres in sacrarium projiciantur.* ”

CAPUT II.

DE MINISTRO EUCHARISTIAE.

§ I. QUIS SIT MINISTER EUCHARISTIAE CONFICIENDAE ET DISTRIBUTUENDAE.

180. I. Soli sacerdotes valide Eucharistiam conficere possunt, ut constat ex S. Scriptura (Matth. XXVI, 26; Luc. XXII, 19 seqq. etc.) et universa traditione. Ita definit Trident. Sess. 23. c. 1.

Regulariter singuli sacerdotes seorsim consecrant. Attamen in dubium vocari nequit ab Ecclesia praecipere vel permitti posse ut plures simul eandem materiam consecrent. Etenim usus adhuc hodie habet in qui-

(1) Cfr. Gasparri, de Euch. II. n. 1194, ubi citantur testimonia duorum peritorum medicorum qui ambo existimant in stomacho sano requiri fere semihoram ad concoquendam hostiam minorem. Addit autem unus, apud multos morbis febrilibus laborantes (fere dimidiam Gallorum partem) posse fragmenta reperiri post duas tresve horas. Quae nos ipsi dedimus, audivimus a docto Professore huius Universitatis Lovaniensis, qui speciales de ciborum decoctione investigationes instituit.

busdam partibus Ecclesiae Orientalis ut sacerdotes episcopo concelebrent et tamen singuli stipendia recipiant. Idem usus diu etiam in Ecclesia Occidentali viguit, et adhuc hodie in ordinatione neo-presbyterorum servatur. Difficultas non levis est : quomodo in huiusmodi celebratione tum episcopus, tum singuli sacerdotes dicendi sint vere consecrare, siquidem fieri vix potest ut omnes eodem physico momento formam consecrationis absolvant, consecratio autem certo perficitur ubi quilibet eorum formam absolvit, quia ejus effectus suspendi nequit, etiamsi omnes intenderent non consecrare antequam episcopus et reliqui formam absolvisent. Probabilior videtur explicatio quam probat Bened. XIV (de Sac. Missae, l. 3. c. 16. n. 7) : neo-presbyteros ad eam consecrationem tamquam accessorios concurrere, ac formam quam ipsi proferunt cum episcopo, moraliter esse conjunctam cum ea quam episcopus profert : ex quo fit ut etiamsi eam vel paulo ante vel paulo post episcopum expleverint, ea tamen censenda sit moraliter prolata cum episcopo atque ita unam eandemque constituere consecrationem. Conandum tamen est ordinatis ut, juxta monitum Pontificalis Romani, verba consecrationis eodem momento dicant quo dicuntur ab episcopo : cujus monitio sufficiens est, omnia verba consecratoria moraliter simul proferenda esse ut unicam causam totalem efficiant. (Gasp. de s. ordin. n. 1067) In fine hujus Missae non nisi sub specie panis communicant neo-sacerdotes : unde concludere licet legem a Christo positam ut Eucharistiam conficiens, eandem semper sumat, posse ab Ecclesia temperari ita ut, ubi plures concelebrent, quidam sub una tantum specie consecrata sumant.

Quid ad validam confectionem requiratur, ex tract. de Sac. in genere, et ex cap. I. liquet; quid ad licitam requiratur, patebit e cap. III. de Subjecto Eucharistiae : siquidem omnes dispositiones, quae ad dignam susceptionem sunt necessariae, requiruntur etiam ad licitam confectionem, quia conficiens, ex lege supradicta, semper suscipere debet.

II. Ad solos sacerdotes pertinet ex officio dispensare S. Eucharistiam. Ut enim declarat Trid. (Sess. 13. c. 8) : “ Semper in Ecclesia Dei mos fuit ut laici a sacerdotibus communionem acciperent ; sacerdotes autem celebrantes seipsos communicarent. ” Diaconi vero ex ordinatione sua habent ut jure suo inserviant sacerdoti in rebus dignioribus, quarum praecipua est S. Eucharistiae distributio. (Lugo, disp. 18. n. 13) Sic diaconi passim, primis Ecclesiae saeculis, ex commissione episcoporum vel presbyterorum, S. Eucharistiam dispensabant.

181. III. Iis tantum sacerdotibus licet distribuere S. Eucharistiam, qui vel ordinarii sunt pastores vel ab iisdem eam facultatem acceperunt. Ratio est : quod administratio sacramentorum pertinet ad eos qui curam